

DOM

afsagt den 6. september 2011

Rettens nr. 1-4944/2010
Politiets nr. SØK-91250-00097-09

Anklagemyndigheden

mod

Dansk Kartoffelproducentforening v/ [REDACTED]
cvr-nummer 58944416

og

[REDACTED]
cpr-nummer [REDACTED]

Anklageskrift fra Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet er modtaget den 30. november 2010.

Dansk Kartoffelproducentforening v/ [REDACTED] er tiltalt for overtrædelse af

1.

konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3 og jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, ved i perioden omkring den 3. september 2009 forsætligt eller groft uagtsomt at have overtrådt forbuddet mod at indgå konkurrencebegrænsende aftaler, idet tiltalte i sin egenskab af branceforening indkaldte til og afholdt stormøde på Hotel Lyngheden i Grindsted i Dansk Kartoffelproducentforening med det formål at hæve priserne for spisekartofler, bl.a. derved, at der fra tiltaltes side blev opfordret til, at medlemmerne indgik kontrakter med kartoffelpakkerier om mindstepriser, og til at indefryse dele af produktionen, alt for at begrænse konkurrencen vedrørende køb og salg samt produktion af spisekartofler.

[REDACTED] er tiltalt for overtrædelse af

2.

konkurrencelovens § 23, stk. 1, nr. 1, jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, ved på det i forhold 1 angivne tidspunkt [REDACTED] Dansk Kartoffelproducentforening at have ladet foreningen begå de under forhold 1 beskrevne handlinger, der havde til formål at begrænse konkurrencen vedrørende

køb og salg samt produktion af spisekartofler, ligesom [redacted] den 9. september 2009, og til [redacted] den 19. november 2009 opfordrede producenterne til at lade dele af produktionen af spisekartofler blive siddende i jorden.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at Dansk Kartoffelproducentforening [redacted] skal idømmes en bøde på ikke under 500.000 kr.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om at [redacted] skal idømmes en bøde på ikke under 25.000 kr.

Begge de tiltalte har nægtet sig skyldige.

Forklaringer

Tiltalte [redacted] har forklaret blandt andet, at [redacted] mener, at [redacted] Foreningen havde ca. små 200 medlemmer. Branchen havde haft et rimeligt godt år i 2007, mens 2008 var på det jævne. I 2009 gik det så helt galt, fordi kartoffelpriserne var for lave. Det skabte utilfredshed blandt medlemmerne, og det mærkede [redacted] blandt andet ved, at der kom telefoniske henvendelser til [redacted] og foreningen, hvor medlemmerne gav udtryk for deres frustrationer. De drøftede situationen [redacted] på baggrund af de oplysninger, de fik fra både medlemmerne og kartoffelpakkerierne.

Det møde, foreningen indkaldte til 3. september 2009 i Grindsted, var en udløber af de seneste måneders frustrationer over, at priserne bare faldt og faldt, uden at de rigtigt kunne gøre noget ved det. [redacted] havde drøftet, hvad de kunne gøre, og der var tale om flere forskellige tiltag. De havde blandt andet talt om indkørselsstop. Forinden havde de hen over sommeren været i medierne for at forsøge at få ro på, så priserne kunne stagnere. De forsøgte at skabe ro ved at få medlemmerne til at lade være med at presse på for at komme af med kartoflerne. Men det havde ikke rigtig haft effekt, og priserne blev ved med at falde. Der manglede penge i branchen, og derfor prøvede avlerne at få deres produkter solgt. Avlerne havde brug for at få penge ind på kassekredit, idet de blev presset af deres banker, der opfordrede dem til at komme af med kartoflerne.

Foreningen stod for at arrangere mødet den 3. september 2009 og for at byde velkommen og at være ordstyrer. Mødet startede med, at [redacted] kom med nogle forskellige råd for, hvad man kunne gøre. [redacted] havde lavet nogle udregninger, der viste, hvordan økonomien ville være, hvis priserne blev ved med at være de samme. Ifølge disse

beregninger kostede det 10.000 kr. pr hektar jord at dyrke kartofler til de dagældende priser.

Der var nogle af avlerne, der mente, at pakkerierne bare skulle hæve prisen overfor butikkerne, men det var svært, fordi der var indgået langvarige kontrakter, og fordi pakkerierne krigedes om at komme af med kartoflerne. Pakkeriernes økonomi var også dårlig, og derfor havde de nogle repræsentanter for et par pakkerier med til mødet for at fortælle, hvordan deres marked fungerede. Det var noget med, at pakkerierne hver 14. dag skulle afgive bud på, hvor meget de ville sælge kartofler for den kommende uge. Pakkerirepræsentanterne forklarede, at problemerne ikke bare kunne løses ved, at de vedtog at sætte priserne op, fordi konkurrencen blandt pakkerierne var så hård, at man risikerede, at blive underbudt af et andet pakkeri.

Landmændene er selvstændige, og derfor kunne de på mødet ikke bare blive enige om en fælles strategi. [redacted] havde et indlæg, hvor [redacted] fremsatte en række punkter blandt et punkt med opfordring til, at avlerne krævede en mindstepris på deres kartofler, så deres produktionsomkostninger blev dækket. Det var ikke for meget at forlange efter [redacted] mening. Det var [redacted] der på foreningens vegne fremsatte de 5-6 punkter med forslag til løsninger for at afhjælpe situationen og for at undgå, at branchen det ene år efter det andet havnede i samme situation. [redacted] mener, at forslaget gik ud på, at det skulle koste 110 kr. pr. tønde kartofler, der før jul 2009 blev solgt til pakkerierne, og 120-130 kr. pr. tønde efter jul. [redacted] nævnte også, at de kunne prøve at tilbageholde/begrænse produktionen ved harve 10 % op. Det skulle hjælpe på den måde, at der ikke kom dårlige kartofler ud til forbrugerne. Hvis ikke kartoflerne var gode, ville forbrugerne få en dårlig kartoffeloplevelse. Det, [redacted] mente, var, at ca. 10 % af kartoflerne enten var for store eller uegnede til spisekartofler, og at avlerne i stedet for at gemme på dem og presse dem ind på markedet som 2. klasses kartofler, skulle holde dem tilbage. Der var avlere, der efterfølgende valgte at sprede deres 2. klasses kartofler ud på jorden eller at give dem som foder til dyrene. [redacted] ved ikke, om det havde betydning for prisen, og det primære for [redacted] var, at forbrugerne skulle have nogle ordentlige kartofler.

[redacted] kan bekræfte, at foreningen tidligere har haft kontakt til konkurrencemyndighederne. Det skyldtes også noget med priserne og skete, før [redacted] blev formand. Det var noget med, at foreningen i nogle nyhedsbreve havde dikteret avlerne, hvad kartofler skulle koste, og i den forbindelse meddelte Konkurrencestyrelsen, at det ikke var så godt, og at de ikke måtte gøre sådan. Selvom sagen lå [redacted] bekendt med den, og [redacted] havde selv skrevet under på et brev til Konkurrencestyrelsen 14. april 2008, hvori foreningen erklærede, at de ville overholde dansk lovgivning også konkurrenceloven.

Anklageren har i forbindelse med afhøringen foreholdt tiltalte [redacted]

udskrift af www. [redacted] hvoraf fremgår:

"Kartoffelavlere diskuterede sammenhold

Flere end 150 kartoffelavlere kom til møde på Hotel Lyngheden i Grindsted, hvor der var en hed debat om at stå sammen om at begrænse udbuddet og presse priserne op

[redacted] bød torsdag aften velkommen til mange klemte kartoffelavlere på et stormøde for producenterne. [redacted] konstaterede, at alle odds er imod producenterne.

- Det er forfærdeligt at avle en 110 procent god kvalitet og derefter se kartoflerne solgt billigst muligt. Det er dybt godnat at arbejde med, sagde [redacted] og udtrykte på den baggrund forståelse for, at avlerne er frustrerede.

Inden repræsentanter for pakkerierne fik ordet, satte en almindelig avler ord på, hvordan det er at være kartoffelavler lige nu.

Det var kartoffelavler [redacted] som avler kartofler på 120 hektar og konstaterede, at priserne er så lave lige nu, at det kan være fuldstændig ligegyldigt, om man sælger nu eller lader være.

Og selvom [redacted] er klar over, at der er avlere som presses af deres banker til at sælge nu, opfordrede [redacted] til at gå hårdt til bankerne for at få dem til at vise lidt tålmodighed.

- Vi skal ikke være bange for dem. Vi skal bare gå til dem, sagde [redacted]

Og [redacted] udtrykte et håb om, at priserne retter sig senere på sæsonen, når kartoflerne bliver skindfaste.

- Men de sidste tre-fire år er den bedste pris ganske vist den, vi har fået i først på sæsonen, sagde [redacted] og udtrykte dermed selv skepsis over for det håb og konstaterede, at der egentlig ikke er en gulerod for at gemme kartoflerne til senere, hvor man også skal regne med et vist lagervind. - Måske på 15 procent.

- Men vi prøver at gemme og håber på, at de stiger, sagde [redacted]

[redacted] underbygger sin beskedne optimisme med, at avlen måske ikke er så stor, som der tales om, og at der dermed kan blive en vis mangel på kartofler senere på vinteren.

- Det kan godt være, at avlen ikke er så stor, som vi har hørt i medierne. Og det kan derfor godt være, at vi skal vente med at sælge, for vi skal nok nå at komme af med alle de kartofler, sagde [redacted] og advarede endnu en gang imod bare at sælge til de nuværende lave priser.

- At sælge kartofler billigst muligt. Det kan alle finde ud af. Lad os derfor finde fælles fodslag, opfordrede [redacted] til.

Handlen med kartofler

To repræsentanter fra pakkerierne var ret enige om nogle af de problemer, som er med til at prisen er så lav i øjeblikket.

- Der er for store frie mængder, sagde både [redacted]

Og der blev også skudt lidt på de kartoffelavlere, som tager chancen og

dyrker kartofler uden kontrakt.

- Hvis de ringer rundt og tilbyder 1.000 tønder fem steder, så opfatter markedet det som 5.000 tønder, var de enige om, og det er noget, der påvirker prisdannelsen.

De erkendte også, at finanskrisen spiller ind på prisdannelsen.

For det første betyder den, at mange skal sælge deres kartofler nu. For det andet er forbruget faldende.

- Der er faldende salg i friske kartofler. De fleste pakkerier har mærket, at salget er faldet, siden finanskrisen slog til, konstaterede [redacted]

Og det er endda til trods for, at kartoflerne aldrig har været billigere.

Her foreslog [redacted] og [redacted] samstemmende, at der skal markedsføring til.

- Og så skal vi sørge for, at forbrugerne får ordentlige kartofler med hjem, når de endelig har valgt at købe kartofler. Ellers kommer de ikke igen, sagde [redacted]

Endnu en faktor, som påvirker prisdannelsen er ifølge [redacted] at der er overkapacitet på de fleste pakkerier.

- Vi er ikke uden skyld i det. Men det er svært at slå mod et marked, der er overforsynet, konstaterede [redacted]

Dyrker vi de rigtige kartofler?

[redacted] stillede også spørgsmål ved, og de danske avlere dyrker de kartofler, som forbrugerne efterspørger.

- Fakta er, at der er en stigende import af højværdikartofler fra England og Frankrig. De smager ikke nødvendigvis godt, men de ser godt ud. Hvorfor laver vi ikke dem selv? Så kunne vi spare fragten, sagde [redacted]

Men et af de grundlæggende problemer er også ifølge [redacted] at kartoflens andel af tallerkenen er faldende.

- Det er ikke til at komme til på tallerkenen, og der er kun plads til en lille kartoffel. Så det er ikke sikkert, at vi skal sælge kartofler i poser med fem kg, men måske kun 650 gram. Derfor er det vigtigt, at kartoflerne ser godt ud, for de købes i stigende grad med øjet.

Ud med kartoffelavlerne

Et bud på en lysere fremtid for kartoffelproduktionen er ifølge [redacted] [redacted] ort og godt: "

Ud med kartoffelavlerne og ind med fødevarerproducenterne. Og væk med den dårlige kvalitet."

Men et problem er, at erhvervet er splittet.

- Jeg kunne som pakkerimand godt tænke mig en rigtig stærk avlerorganisation, sagde [redacted]

Og det var helt i tråd med aftenens afsluttende indlæg fra [redacted] som opfordrede til at stå sammen om nogle helt konkrete initiativer:

- 10 procent af arealet skal ud. Ingen kartofler i tvivlsomme arealer eller i foragerne.
- Lav kontrakter til næste år med en mindstepris på 110 kroner pr. hkg indtil nytår. Og derefter 130 kroner.
- Butikskvalitetskontrol, for der skal bedre kvalitet i butikkerne. Det er træls at se grønne kartofler i poseerne.
- Skindfaste kartofler fra den 15. juli. Det giver en bedre oplevelse for forbrugerne.
- Global CAP-certificering.

Debat om forslag

Forslaget gav en del debat. Og det gennemgående spørgsmål, som lå under hele debatten var, hvorvidt det er muligt at skabe det sammenhold, der skal til for at sikre, at alle følger punkterne i planen.

_____ konkluderede dog, at _____ ikke havde hørt den helt vilde protest mod forslaget.

- Så er det vel det, vi kører efter, sagde _____

Men fra salen blev der efterlyst en helt konkret konklusion på, om alle står sammen om køreplanen.

En enkelt avler mente i den forbindelse, at det måtte være lettere for et dusin pakkerier at blive enige om 120 kroner pr. hkg, end det er for 150 kartoffelavlere.

Han nævnte begreber som tillid og ærlighed.

- Vi skal stå sammen. Og jeg harver genre mine ti procent op. Men jeg skal være sikker på, at min nabo ikke alligevel sælger sine 10 procent. Men jeg tror, pakkerierne skal med.

_____ supplerede med, at tre af pakkerierne på forhånd har givet tilsagn om at indefryse ti procent for at være med til at styre udbuddet.

En avler sagde, at en god begyndelse ville være at nøjes med at sælge de kartofler, der er kontrakt på.

_____ punkterede dog håbet om, at kartofler allerede fra dagen efter mødet kan koste 120 kroner pr.hkg.

- Det koster de ikke. Prøv at komme ned på jorden. Indled en dialog med os pakkerier, sagde _____

Og _____ sagde, at det er avlerne, der sætter prisen.

_____ lovede på stedet at sætte prisen til 120 kroner pr. hkg fra næste fredag, og hvis der er andre pakkerier, der underbyder og tager kunder fra am, så lover _____ at informere alle avlerne om, hvilke pakkerier, der stjæler kunderne.

Det var et løfte, som avlerne kvitterede for med aftenens største bifald.

Tiden vil så vise, om det lykkes at få prisen op".

_____ har forklaret, at der er sådan, som _____ kort fortalt husker

mødet. Det viser, at det ikke bare var avlerne, der var med til mødet men også pakkerierne. Det er korrekt, at [redacted] som gengivet i artiklen opfordrede til, at 10 % af arealerne skulle ud, og at der året efter skulle laves kontrakter med mindstepriser for dem, der ønskede at indgå kontrakter.

Anklageren foreholdt [redacted] udskrift af [www.\[redacted\]](http://www.[redacted]), hvoraf fremgår:

"De jyske og fynske kartoffelavlere skærer ti procent af produktionen væk for at presse afregningspriserne i vejret.

Det var i hvert fald hvad bestyrelsen for Dansk Kartoffelproducent Forening i aftes opfordrede producenterne til på et krisemøde på Hotel Lyngheden i Grindsted, hvor 150 ud af de 250 jysk-fynske kartoffelavlere mødte op.

Temaet var enkelt: Hvordan kan afregningspriserne på kartofler presses op, så de modsvarer produktionsprisen?

- I øjeblikket får kartoffelavlerne mindre for kartoflerne, end det koster at producere dem. Der er stor krise blandt producenterne og det skal der laves om på hurtigst muligt. Det vidner det store fremmøde i aften også om. Hvis situationen ikke var så katastrofal, så kunne man ikke samle 150 kartoffelproducenter fra hele Jylland og Fyn til et møde en torsdag aften i Grindsted, siger [redacted]

- Stemningen er ved at være desperat. Der er ikke mange, der kan holde til denne situation længere. Derfor må vi forsøge at skære ti procent af produktionen enten ved opharvning, indefrysning eller ved slet ikke at lægge kartoflerne. Det vil efter de beregninger vi har fået foretaget kunne løfte afregningsprisen til et sådan niveau, at vi kan overleve, siger [redacted] der dog samtidig erkender, at øvelsen kan blive svær:

- Det handler om, at vi skal stå sammen. Alle skal være med, ellers kan det ikke gennemføres. Situationen for kartoffelproduktionen er lige nu meget lig den situation vi tidligere har set med store overskudslagre af eksempelvis smør. Det gør selvfølgelig, at vores afregningspriser er faldet drastisk og de kommer ikke op igen før produktionen falder markant".

[redacted] har hertil bekræftet, at [redacted] har udtalt noget, der ligner. Det er journalistens fortolkning af [redacted] ord, når der står, at [redacted] skulle have udtalt, at alle skulle stå sammen om at skære 10 % af produktionen. [redacted] genkender ikke, at [redacted] skulle have sagt, at produktionen skulle ned med 10 % for at få priserne op, og de alle skulle stå sammen for, at det kunne gennemføres. Det kan godt passe, at [redacted] har sagt, at det handlede om at få priserne op på

produktionsniveau og ikke at tjene penge. Det sagde [redacted] for at manifestere situationens alvor. [redacted] kan ikke genkende det, der står i artiklen som en ordret gengivelse af [redacted] ord på mødet.

Foreholdt udskrift af [www.\[redacted\]](http://www.[redacted]), hvoraf fremgår:

”...

Det er nu, kampen skal vindes

Dansk Kartoffel-Producent Forening kæmper for at få prisen på spisekartofler yderligere op i årets sidste måned.

De ti procent nedgang i leveringen af spisekartofler, som vi appellerede til i begyndelsen af september, har vi nok nået. Men det er nu, at sidste del af kampen skal vindes. I slutningen af november skal pakkerierne afgive tilbud til butikkerne for hele julehandlen, og hvis ikke, vi får prisen op senest på dette tidspunkt, kommer det til at knibe med at få prisen yderligere op i dette kalenderår.

Denne klare udmelding kommer fra [redacted] dansk Kartoffel Producent Forening, [redacted]

I den forgangne uge har pakkerierne betalt 100 kroner pr. hektokilo ifølge prisnoteringen fra Specialudvalget for Kartoffler.

- Prisen skal op på 125-130 kroner pr. hektokilo. Det har vist sig, at affaldsprocenten er væsentlig højere end vurderet tidligere på året, og det betyder, at vi skal have lidt højere kilopris for at få produktionsøkonomien til at hænge sammen, siger [redacted]

Udbytterne er gode nok, men ifølge [redacted] er der for store affaldsprocenter på grund af virus, rodfiltsvamp og mange grønne kartofler. [redacted] kender et tilfælde, hvor spisekartofler er afsat til melproduktion på grund af for ringe kvalitet.

Langsomt leveringsstop

Foreningen har siden begyndelsen af september arbejdet målrettet på at sikre højere producentpriser.

- Lige nu bør avlerne sætte sig på tværs af kulerne, opfordrer [redacted]

- Vi bruger meget tid på at tale med avlere, og opfordrer dem også i diverse medier til at sige nej til pakkerierne, hvis prisen er for ringe, forklarer [redacted] som tilføjer, at avlerne i stort omfang afviser pakkeriernes tilbud. Der er en forståelse for, at der skal leveres mindre mængder.

- Hvis ikke priserne kommer op inden december, vil spisekartoffelavlerne stille og roligt stoppe med at levere til pakkerierne. Vi har et netværk, som taler med de avlere, der leverer meget. De, der plejer at levere tre-fem træk om ugen, vil gå ned på et eller to ugentlige træk, og så vil priserne tilpasse sig, fortæller [REDACTED]

Positive pakkerier

Ifølge [REDACTED] er der god forståelse for situationen hos pakkerierne, der gerne ser et prisniveau på 150 kroner for spisekartofler.

- Pakkerierne synes, det er fint. En af direktørerne sagde, at hvis ikke han kunne få kartofler leveret, måtte han jo betale ti kroner mere. Og hvis ikke ti kroner var nok, måtte han give 20 kroner mere. Pakkerierne er positivt overraskede over, at vi er nået så langt, og udviklingen har vist, at avlerne godt kan stå sammen, når de er pressede, vurderer han.

Strategien var rigtig

Der er ifølge [REDACTED] ingen, som tror, at der i år er for mange kartofler i Danmark eller i resten af Europa.

- I Danmark har affaldsprocent og frost reduceret udbyttet. I andre lande har der været for tørt et klima til optagningen og for mange stødpletter. Prisen er stigende i Frankrig, og det trækker Holland og Belgien med op. Der er også mangel på kartofler i det østlige Europa, og vi forventer, at der senere vil komme efterspørgsel derfra. På det svenske marked, som vi følger meget tæt, stiger kartoffelpriserne også nu, fortæller [REDACTED]

- Hele strategien med at sælge de gode kartofler først, viser sig også at have været rigtig. De knap så gode skal også nok få ben at gå på blandt andet i det østlige Europa.

Indsats giver 150 millioner

[REDACTED] perspektiverer foreningens indsats med følgende regnestykke.

- Der dyrkes mellem 13 og 14.000 hektar spisekartofler i Danmark. Hvis man fratrækker specielle sorter og kartofler til tidlig levering, er vi nede på omkring 10.000 hektar. Og med udgangspunkt i, at vi stod til at tabe 15.000 kroner pr. hektar, ja, så ville danske spisekartoffelavlere have mistet 150 millioner kroner. Dette tab har vi nu næsten fået vendt til at blive et nul. Det er da imponerende, pointerer [REDACTED]

Der har i medierne været tale om, at Konkurrencestyrelsen fulgte foreningens indsats med stor interesse, men [REDACTED] oplyser, at man ikke har modtaget henvendelser fra Konkurrencestyrelsen.

Det forlyder i avlerkredse, at Konkurrencestyrelsen fra regeringens side er

blevet bedt om ikke at beskæftige sig med kartoffelpriserne.

har i den forbindelse bekræftet, at i store træk har udtalt sig, sådan som det er refereret i artiklen.

Foreholdt udskrift af www. 7. september 2009

hvoraf fremgår:

"Op til jer selv!

Men det er op til den enkelte avler selv at tage beslutningen.

På mødet, som trak cirka 150 personer, hvoraf langt hovedparten var avlere, talte ikke en eneste imod den fælles beslutning om at reducere mængderne - enten ved at harve 10 procent af kartofler op fra den ringeste side eller at lægge en del til side i en kule.

"Vores medlemmer producerer cirka 85 procent af spisekartoflerne i landet. Hvis de bakker op om at holde 10 procent tilbage, er det nok til at få den ønskede effekt på prisen. Men jeg håber da, at resten også kan se fornuften i det," siger producentforeningen

har forklaret, at ikke kan mindes at have udtalt sig sådan til i september 2009. husker ikke, at skulle have udtalt, at foreningens medlemmer producerede 85 % af de kartofler, der blev solgt i Danmark. ved ikke, om foreningen har beregnet, hvor stor en andel af det danske marked, deres medlemmer står for. har ingen ide om, hvor mange procent medlemmerne står for og ved derfor heller ikke, hvorvidt det er helt skævt med de 85 %.

Efter stormødet kunne de konstatere, at priserne begyndte at stige, fordi der begyndte at mangle kartofler, og det var fornemmelse, at det havde noget med deres indsats at gøre. Avlerne ville ikke sælge til de lave priser. Foreningen og selv talte i en hård og kontant tone for at få medlemmerne til at gå med ved bl.a. at sige, "at avlerne måtte sætte sig på tværs over kulerne". Det hjalp, for ca. en måned efter stormødet begyndte priserne at stige med 5-10 kr., og i november steg prisen igen. Afregningspriserne er offentligt tilgængelige eller har været det.

Foreholdt indslaget fra 9. september 2009, der er afspillet under hovedforhandlingen, har forklaret, at kan genkende det, er citeret for, om at formålet med mødet i Grindsted var at presse prisen op. Efter opfattelse er en forening som Dansk Kartoffelproducentforening sat i verden for at handle i medlemmernes interesse, og var som nødt til at gå foran. Da var med til at arrangere mødet, var humøret helt ude af branchen, og humøret kom op igen efter stormødet. Både blev efterfølgende kontaktet af medlemmer, der sagde: "jamen jeg sagde sgu nej til den pris, jeg blev tilbudt". De ville ikke sælge til den pris, og så var det klart, at dem, der skulle købe, måtte hæve prisen. Det er jo den enkelte avlers ret selv at sige ja eller nej til at sælge.

Foreningen havde ikke specielt gjort sig tanker om at medvirke i [REDACTED]. Det var [REDACTED], der kontaktede dem, og de kunne lynhurtigt høre, at der var en anden dagsorden med interviewet, for journalisten blev ved med at cykle rundt i, om de var blevet enige om at hæve prisen. Men det var de ikke. Foreningen havde bare givet medlemmerne forslag til nogle redskaber, men de kunne ikke tvinge dem til at sige nej til at sælge. Sådan er deres forening ikke bygget op.

Det er korrekt, at [REDACTED] og foreningen meldte ud, at priserne skulle op, men det var efter [REDACTED] opfattelse i orden, fordi det skete for at få avlernes omkostninger dækket og ikke for at tjene penge, selvom de selvfølgelig også gerne ville det. Formålet var, at de ikke skulle sætte flere penge til, end de allerede havde gjort, og derfor var prisen nødt til at stige. Hvis de fortsatte med at sætte penge til, kunne de ikke leve af det. Pakkerierne var også enige og bakkede op, fordi de også kunne se, at situationen ikke var holdbar. De tjente heller ikke penge, med det prisniveau der var.

Foreholdt at det af artiklen i [REDACTED] fra 3. september 2009 i [REDACTED] fremgår:

"Jeg kunne som pakkerimand godt tænke mig en rigtig stærk avlerorganisation, sagde [REDACTED]."

har [REDACTED] forklaret, at det i folkemunde hedder, at foreningen er en lille vagthund, der står ude på sidelinjen og bjæffer lidt og brokker sig en gang imellem. Foreningens medlemmer består hovedsageligt af midt- og vestjyske avlere, men de har også medlemmer på Fyn. De sjællandske avlere har vistnok deres egen forening med ca. 40 medlemmer, men nogle af dem deltog også i stormødet den 3. september 2009. Der deltog også avlere, der ikke var medlemmer. Foreningen var interesseret i at få så mange med som muligt. Kontingentet i foreningen var 1.800 kr. årligt i den periode, hvor [REDACTED] var [REDACTED].

Foreningen udgiver et blad 6 gange årligt og afholder arrangementer, og er repræsenteret forskellige steder. Foreningen drev ikke i [REDACTED] tid som [REDACTED] lobbyvirksomhed. Foreningen har [REDACTED] bekendt ikke afholdt mange stormøder før. Foreningen afholder med jævne mellemrum avlermøder og udgiver også nyhedsbreve med oplysninger om priser, pakkerier m.v. De har ikke et professionelt sekretariat, der vejleder om dyrknings-forhold. Bistand om sådanne forhold får medlemmerne fra landbrugs-centrene. Foreningens rolle er i højere grad at være meningsdanner end rådgiver. Bestyrelsen består af aktive avlere og vælges blandt medlemmerne. Foreningen kan ekskludere medlemmer, men gør det ikke. Medlemmer skal godkendes, men der er ikke nogen form for kontrol.

Det er ikke foreningen men medlemmerne, der indgår kontrakter med pakkerierne. Da priserne begyndte at falde i 2008-2009, gav det frustra-

tioner, fordi medlemmerne af bankerne blev presset til at sælge, så der kunne komme penge ind på kassekreditte. Der var ikke en naturlig prisdannelse, fordi der var andre faktorer, der påvirkede prisen som eksempelvis bankerne. Der var i 2009 ringe udsigter til, at priserne ville stige. Branchen var godt blandet, idet den både bestod af avlere, der havde konsolideret sig i de gode tider, og andre der ikke havde.

[redacted] var aktiv deltager i stormødet og medvirkede blandt andet til planlægningen. [redacted] fungerede som kartoffelrådgiver og havde derfor heller ikke interesse i, at det gik skidt i branchen. Det var [redacted] der leverede beregningerne til mødet, og disse viste, at der var et underskud på 10.000 kr./ pr. hektar. Denne viden formidlede de videre ud blandt avlerne i forbindelse med mødet. Ved årets udgang viste det sig, at de beregninger, [redacted] havde lavet, kom til at passe. [redacted] var ikke direkte inde på prisdannelsen i sit oplæg. Der var ingen penge mellem [redacted] og foreningen. Efter stormødet var medlemmerne meget opmærksomme på, om de andre avlere solgte noget.

Der er et vist personsammenfald mellem [redacted] og [redacted] og det var på den baggrund, at samarbejdet om stormødet kom i stand. Før stormødet havde [redacted] haft en drøftelse med [redacted] om, hvad man kunne gøre, og i fællesskab havde de planlagt stormødet. De 5-6 punkter, [redacted] fremsatte, havde [redacted] forinden clearret af med bestyrelsen. Forslagene skulle ikke vedtages. Der var nærmere tale om et ideoplæg.

Der blev indkaldt til stormødet 3. september 2009 gennem nyhedsbreve fra [redacted] og foreningen. Der blev også udsendt invitationer via [redacted] og [redacted]. Det stod også i [redacted] at der ville blive afholdt møde. De sendte programmet bredt ud for få så mange som muligt med. De ønskede at få flere end bare deres egne medlemmer med, fordi det altid er rart, at der kommer så mange som muligt. Da mødet blev afholdt i samarbejde med [redacted] avlergruppe også inviteret.

[redacted] er efterfølgende selv gået konkurs, fordi [redacted] ikke kunne sælge kartofler til de priser, der kunne opnås. [redacted] ved, at der også er andre avlere, der enten er bakket ud eller har omlagt deres produktion, og at [redacted] ikke er et enestående tilfælde.

[redacted] har forklaret blandt andet, at [redacted] Foreningen har i dag ca. 180 medlemmer og kontingentet er uændret 1.800 kr. [redacted] deltog i stormødet 3. september 2009 som avler men var [redacted] husker ikke mødet i detaljer. [redacted] kan ikke huske, om der blev drøftet noget om priser på

kartofler, eller om der blev meldt noget ud om priser fra foreningen. [redacted] husker, at der var nogle oplægsholdere, og ud over det husker [redacted] ikke rigtig noget. [redacted] deltog i stormødet. [redacted] kom af nysgerrighed [redacted] blev opfordret til at lade [redacted]

Som avler havde [redacted] kendskab til de faldende priser i 2009. [redacted] solgte imidlertid kun på kontrakt og ikke til det frie marked, og derfor ved [redacted] ikke, om priserne på kartofler steg efter mødet. [redacted] husker ikke, om der blev talt om mindstepriser på kontrakter. [redacted] har en kontrakt med et skrælleri, og ifølge den skal [redacted] levere en bestemt mængde kartofler til en i forvejen fastsat pris, og sådan dyrker [redacted] også stadig kartofler. I dag dyrker [redacted] også kartofler, der ikke er på kontrakt. [redacted] deltog i stormødet, fordi [redacted] var alment interesseret i, hvad der skete i branchen. Der var også andre [redacted] med til mødet, der som [redacted] husker det, var åbent for alle.

I medlemstallet på 180 er medlemmerne på Sjælland og Falster indregnet. Foreningen har ikke statistik over dyrkede arealer og producerede mængder, men priserne ved de lidt om, fordi medlemmerne via hjemmesiden kan indrapportere, hvilke priser de har opnået. Ordningen fungerer ikke rigtigt, så hjemmesiden er stort set død. Foreningen repræsenterer kun en meget lille del af alle kartoffelproducenterne i Danmark. Når foreningen ikke repræsenterer en større andel af de 1600 avlere i Danmark, skyldes det, at hver avler er sin egen lille virksomhed, og at alle tænker forskelligt. Det sammenholdt [redacted] aler om, er mere noget "politisk", som man taler om end et udtryk for realiteter.

Om man sælger på kontrakt eller ej afhænger af, om man sælger til skrælleri eller til pakkerier. Sælger man til skrælleri, er det på kontrakt. [redacted] ved ikke, hvor stor en del af foreningens medlemmer, der sælger på kontrakt, og hvor mange der ikke gør.

[redacted] har forklaret blandt andet, at [redacted] virksomhed [redacted] køber kartofler fra kartoffelavlere med henblik på videresalg. 90% af de kartofler, [redacted] køber, kommer fra danske avlere. [redacted] deltog i mødet 3. september 2009 og var en af indlejerne. [redacted] repræsenterede den type virksomhed, der i referatet fra mødet i [redacted] er omtalt som pakkerierne. Ud over [redacted] deltog også [redacted] som indleder. Der deltog også repræsentanter fra andre pakkerier som almindelige mødedeltagere. [redacted] blev involveret i mødet via en uformel snak og blev spurgt til, om [redacted] ville indlede, hvis mødet blev til noget, hvilket [redacted] sagde ja til.

I 2009 var det svært at få rimelige priser, fordi der var en nervøsitet i markedet. Det gjorde det vanskeligt for først og fremmest avlerne, men også for pakkerierne at opnå priser, så de kunne leve af det. Priserne lå langt under, hvad man kunne producere kartoflerne for. Årsagen var, at markedet

var nervøs for, om der var dyrket flere kartofler, end der var brug for. Nervøsiteten omfattede bestemt også pengeinstitutterne, der pressede på for, at avlerne skulle sælge.

Forbrugerne efterspurgte billige priser og gode produkter, og det var noget af det, [redacted] beskæftigede sig med i sit indlæg. [redacted] spurgte i sit indlæg, om det var den dårlige kvalitet, der skulle sætte prisen. [redacted] pointerede, at uanset hvor dårlig prisen var, var det vigtigt at sende nogle gode kartofler på markedet, idet branchen ellers risikerede "at skyde sig selv dobbelt i foden". Hvis ikke avlerne tænkte på kvaliteten, ville de kunne ende med, at få en lav pris for deres produkter samtidig med, at forbrugerne fik en dårlig oplevelse. Forbrugerne glemmer prisen og tænker kun kvalitet. [redacted] opfattede sit indlæg, som en opfordring til avlerne om at holde kvaliteten oppe. Det var også vigtigt at tale om psykologi, fordi den største modstand mod en god pris var avlerne selv. Der var gang i den til mødet, og avlerne talte om, at de ville have en god pris. Men [redacted] vidste, at det var noget andet på tommandshånd, hvor avlerne tro på, at kartoflerne kunne koste noget var ekstrem ringe. Det var derfor [redacted] opfattelse, at de selv var skyld i de lave priser. Det var deres egne forventninger til prisen, der spolerede markedet. [redacted] talte ud fra sin egen sande mening, og det var ikke videre populært. Ved årets udgang viste det sig, at der slet ikke var så mange kartofler på markedet som først antaget.

Kontraktsalg med fast pris, der er aftalt på forhånd, er ikke ofte forekommende i dagligvarebranchen, som [redacted] sælger til. Her handles der til åbne priser, hvor man giver bud ind til opkøberkæderne. Ved salg til pakkerierne er det nok kun 15 %, der sælges på kontrakt. Hvis man sælger til skrællerier, er kontraktsalg oftere forekommende.

Pakkerierne fungerer som mellemlid mellem avlerne og købmandens grossist. Pakkeriet afgiver et bud til kæderne/grossisten og enten vinder eller taber. Markedet er benhårdt, og der er konkurrence til den sidste øre. [redacted] sælger også kartofler i eget navn, og det foregår ved "at tale ørene af folk og sælge på alle andre faktorer end prisen".

Foreholdt referatet fra 3. september 2009 fra [redacted]

[redacted] hvoraf fremgår:

"Og [redacted] sagde, at det er avlerne, der sætter prisen.

[redacted] lovede på stedet at sætte prisen til 120 kroner pr. hkg. fra næste fredag, og hvis der er andre pakkerier, der underbyder og tager kunder fra [redacted], så lover [redacted] at informere alle avlerne om, hvilke pakkerier, der stjæler kunderne".

har [redacted] forklaret, at [redacted] ikke fik ros for det, [redacted] sagde. De 120 kr.

var en højere pris, end avlerne kunne få dagen før. [redacted] ville gerne sælge en god historie, og ordene faldt ikke helt, som det er gengivet. Men der var bred enighed om i salen, at det skulle koste 120 kr. Der var en avler, der rejste sig op og spurgte, om ikke kartoflerne skulle koste 120 kr., og det kunne han da ikke andet end få opbakning til. Avlerne fik ikke 120 kr. fra om fredagen, for der var avlere, der ringede til [redacted] og underbød igen ved at sige, at de da gerne ville sælge billigere. Sådan vidste de, at det ville blive. [redacted] sagde, at hvis avlerne mente, at kartoflerne skulle koste de 120 kr., som i følge [redacted] beregninger var "nulpunktsprisen", kunne de sagtens få den pris, så de ikke skulle gå fra hus og hjem. Men det blev ikke sådan. Som [redacted] husker det, steg priserne ikke. Til gengæld har [redacted] opfattelsen af, at det var nemmere at få kvalitet på markedet. Prisen steg som normalt, da optag-ningen var overstået i oktober/november.

[redacted] gjorde i sit indlæg meget ud af at beskrive, hvad det kostede at dyrke kartofler og var meget præcis omkring det med omkostningerne, og hvad målet var, forstået som hvor meget man skulle have "for at gå i nul". [redacted] opgave var at tale kvalitet og psykologi og at give avlerne den indre tro på, at det kunne lade sig gøre.

[redacted] har forklaret blandt andet, at [redacted] har [redacted] deltog i stormødet i Grindsted den 3. september 2009. [redacted] [redacted] var også blevet bedt om at holde et foredrag om kartoffelsituationen. Der havde også været afholdt stormøder indenfor andre dele af landbruget kort forinden.

I 2009 var der dyb økonomisk krise i hele landbruget, og også i kartoffelavlerkredse var der meget lave priser. Alt tegnede derfor temmelig negativt for branchen. Der var flere foredragsholdere til stormødet, og [redacted] var blevet bedt om at [redacted]

[redacted] På mødet blev der talt om alt omkring hele den situation, som branchen befandt sig i. Der blev også talt om prisdannelse og processerne med salg fra producent via pakkerier og indkøbere. Så selvfølgelig blev der talt om priser, men det var ikke det eneste emne. Branchen er ikke så stor, og baggrunden for at invitere bredt var, at man fra de stormøder, der var blevet afholdt indenfor andre dele af landbruget, havde oplevet, at avlerne kom af med deres frustration, når de fik luft og fik lov at skælde ud på dem, som de ikke syntes, gjorde det godt nok for dem. Mødet blev afholdt både for at give medlemmerne informationer og give dem mulighed for at komme af med deres frustrationer.

Foreholdt udskrift fra [redacted] hvoraf fremgår:

"Marked

Der har været stor fokus på spisekartoflerne i de forløbne 10 dage siden stormødet i Grindsted. Har det overhovedet haft nogen effekt spørges der? Og ja – det tror vi bestemt det har. Således ved vi at rigtigt mange avlere har valgt at lagre de fleste af de kartofler de høster

på livet løs i det fine vejr. Den beskedne omkostning på 6-7 kr/hkg ved at kule kartoflerne ned, er trods alt så lille en udgift i forhold til de nuværende lave priser. *Vi har også kendskab til adskillige avlere, der har sagt nej tak til at levere kartofler til 80 kr/hkg, som enkelte pakkerier ellers har været ude og tilbyde (dvs. flere har sat prisen lidt op).* Ligeledes har flere avlere allerede udpeget arealer, som får lov at ligge i jorden, ligesom enkelte også har ladet partier med meget høje affaldsprocenter gå til kvægfoder.

Udsigter

Det bliver så spændende at følge, hvor meget den nuværende tilbageholdenhed blandt avlere kan hjælpe på prisen. Set i et bredere perspektiv, kunne der godt være gode chancer for markante prisforbedringer hen over sæsonen. Således meldes der nu i Tyskland om at spisekartoffelarealet er 7,9 procent lavere end sidste år, og samtidig er udbytte i de sildige sorter ikke så gode som forventet. I Holland regnes med lidt lavere areal og i alt 5% mindre avl af spisekartofler, medens lande som Belgien og Frankrig, der først i august forventede høje udbytter, nu har ændret vurdering. Pga. de høje temperaturer og tørke i august og fortsat tørke i september, har tilvæksten i august i disse lande slet ikke kunnet leve op til det forventede, ligesom tørstofindholdet er steget alt for brat, med de problemer det giver. Endelig meldes der i Polen om betydeligt færre kartofler – dels en areal-sænkning på 4% og dels skader efter sommerens kraftige regn. Så det der først lignede alt for mange kartofler, kommer formentlig til nogenlunde at passe med behovet – hvis ikke der sker noget med lagerkvaliteter og holdbarhed. Effekten på børserne til april 2010 er derfor også positiv, da mange eksperter uafhængigt af hinanden, udtaler at der næppe er for mange kartofler – det er endda et spørgsmål om der overhovedet er nok!

Også herhjemme ser udbyttet i de fleste spisekartofler også ud til at være klinget for tidligt af, ligesom flere partier har alt for mange vækstrevner og deforme, så vi når næppe i nærheden af sidste års rekordavl – som trods alt blev solgt næsten alle sammen. I specialområder som Lammefjorden på Sjælland meldes endda om 15-20% lavere udbytter efter at sommerens kraftige tordenbyger satte mange marker under vand, med deraf følgende drukning mv.

Opsummering

Så alt i alt – der er næppe for mange kartofler, hverken herhjemme eller omkring os – måske tværtimod! Mange avlere lagrer kartoflerne i stedet for at levere dem for billigt, lader dem sidde i jorden eller sågar sælger dem til kvægfoder. Det har betydet at de første pakkerier er begyndt at hæve prisen i et forsøg på at skaffe nok kartofler – så ja - stormødet har haft sin virkning, og det er nu kun op til jer avlere at bestemme om den positive udvikling skal fortsætte".

har [redacted] forklaret, at [redacted] synes, at det lyder som en bred faglig

beskrivelse af situationen i 2009. [redacted] tror, at indlægget er skrevet af [redacted] men er ikke sikker. Det kan også være en af [redacted] medarbejdere, der har skrevet det.

Det [redacted] siger i indlægget, er, at stormødet bevirkede, at stemningen blandt landmændene blev forbedret. De havde godt af at sidde over for hinanden og opdage, at den enkelte ikke var ene om at have problemer. Landmændene fik et gnist af håb. Dette faldt sammen med, at markedet også gav anledning til forhåbninger, fordi udbytteerne ikke var så store som først antaget.

Kartofler er ikke en stor handelsvare på samme måde som korn, der transporteres langt omkring. Det er en mere lokal vare. Man siger, at prisdannelsen på kartofler i Danmark er afhængig af prisdannelsen i Tyskland, og at priserne i Tyskland er afhængig af priserne i Belgien. Der findes ikke en central notering for kartofler. Holland har en speciel notering på særlige kartofler, men den er meget lokal.

Når en avler skal sælge kartofler, må han som enkelt person henvende sig de steder, hvor han tror, at han kan få reelle oplysninger om priser. Landsbladet har noget de kalder en kartoffelnotering, men det er pakkeriernes budpriser, der oplyses, og oplysningerne er 14 dage forsinkede, før de bliver trykt. Den enkelte landmand må derfor selv kontakte pakkerierne for at kende prisniveauet.

Der er nok 15-20 aftagere af kartofler i hele Danmark, hvis man tæller alle med. Pakkerierne samarbejder ikke. Tværtimod kendetegner det den branche, at de ikke kan lide hinanden. Selv hvis man sælger på kontrakt, er prisen ikke fast. Den eneste forskel er, at man på kontrakt har pligt til at sælge. Kun hvis man sælger til skrællerierne, er der helt faste priser, og det er de eneste faste priser, man har i markedet. Skrællerierne udgør en lille del af markedet, og derfor er det begrænset, hvor meget der kan sælges til dem.

I 2009 var priserne stigende i løbet af efteråret, og det er også det normale, hvis man kan tale om, at noget er normalt. Landmændene har i efteråret afholdt omkostningerne ved at tage kartoflerne op og lagre dem, og derfor er de normalt mere tilbageholdende med at sælge, hvilket påvirker prisen. Derfor afveg det billede, der blev tegnet i indlægget på [redacted] hjemmeside, ikke meget fra det normale. Det er et psykologisk følsomt marked, og den overordnede prisdannelse i andre lande kan også påvirke danske priser. Det gælder for eksempel, hvis der har været tørke i Holland og Belgien.

Øvrige oplysninger

Der er i forbindelse med hovedforhandling afspillet en dvd med en optagelse af et indslag fra [redacted] fra den 9. september 2009.

Konkurrencestyrelsen anmeldte den 8. oktober 2009 Dansk Kartoffelproducentforening og [redacted] til Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet for overtrædelse af konkurrenceloven. Af et tilhørende notat fremgår følgende oplysninger:

"...

Det relevante marked:

Kartofler

Der kan sondres mellem kartofler, der anvendes til (a) industri, (b)avl og (c)konsum, idet det dog bemærkes, at der ikke er foretaget nærmere undersøgelse af markedsafgrænsningen.

Det marked, der er fokus på i nærværende sag, er (c)markedet for konsum (spisekartofler).

Der var i 2008 1.692 bedrifter, der dyrkede spisekartofler på et areal på 17.981 ha. 1 kg kartofler kostede i perioden januar 2008 til i dag mellem 6,70-8,91 kr./kg eks. moms i butikkerne. P.t. (september 2009) er prisen ca. 7,66 kr./kg.

..."

Der har under sagen været fremlagt oplysninger fra Statistikbanken, hvoraf fremgår, at Danmark i 2008 havde 1692 bedrifter, der producerede spisekartofler, mens tallene i henholdsvis 2009 og 2010 var 1527 og 1523 bedrifter.

Af en udskrift af Dansk Kartoffelproducentforenings hjemmeside fremgår, at foreningen har til formål at varetage medlemmernes interesser fagligt, såvel som i forhold til myndighederne og at udgive et fagblad, hvor medlemmerne bliver orienteret om aktuelt stof for erhvervet 6 gange om året, samt orientere om aktuelle emner - herunder priser - gennem foreningens telefon, avis, fax, service eller email. Endelig fremgår, at foreningen arrangerer kurser og studieture i Danmark og udlandet og støtte initiativer, der kan gavne kartoffelerhvervet.

Den 26. februar 2008 skrev Konkurrencestyrelsen til Dansk Kartoffelproducentforening at man var blevet bekendt med, at foreningen havde udfoldet informationsaktiviteter, der efter Konkurrencestyrelsen opfattelse fremstod som et udtryk for, at foreningen gennem drøftelser og vedtagelser ønskede at tilskynde avlere og grossister til at samordne deres priser. Styrelsen anførte, at sådan en adfærd ikke var i overensstemmelse med konkurrencelovens § 6 og indskærpede alvorligt, at Dansk Kartoffelproducentforening ikke måtte forsøge at påvirke medlemmernes prisfastsættelse eller øvrige forretningsbetingelser. Styrelsen henledte endeligt opmærksomheden på, at overtrædelse af konkurrencelovens § 6 kunne medføre bødestraf, jf. konkurrencelovens § 23.

Endeligt henviste styrelsen til, at man i det foreliggende tilfælde var indstil-

let på ikke at foretage sig yderligere i sagen, såfremt Dansk Kartoffelproducentforening indsendte en underskrevet erklæring om, at foreningen fremover ville afholde sig fra udmeldinger til medlemmer af konkurrencemæssig betænkelig karakter, som de tidligere anførte, hvorved priskonkurrencen mellem medlemmerne forsøgte formindsket.

Efter, at [redacted] på vegne foreningen i et brev fra 3. marts 2008 havde stillet en række spørgsmål til Konkurrencestyrelsen, hvilke spørgsmål blev besvaret i et brev fra 2. april 2008, underskrevet [redacted] en erklæring overfor Konkurrencestyrelsen, om at foreningen helt naturligt skulle overholde dansk lovgivning, også konkurrenceloven. Videre fremgik, at foreningen var en ideel forening med skiftende bestyrelsesmedlemmer af lægfolk, og at man til enhver tid ville rette sig efter styrelsens henstillinger.

Af sagens [redacted] fremgår følgende indkaldelse:

"Stormøde om spisekartofler.

Afsætningspriserne på spisekartofler er i denne sommer styrtdykket til et niveau hvor alle avlere taber store beløb, og hvor mange frygter at måtte forlade erhvervet, hvis der ikke sker ændringer.

Dansk Kartoffelproducentforening vil derfor i samarbejde med [redacted] invitere til et krisemøde.

Torsdag den 3. september kl. 19.00 på Hotel Lyngheden i Grindsted.

Program:

1. Velkomst og indledning ved [redacted]
2. Situationen set fra en spiseavlens syn v/ kartoffelavler [redacted]
3. Afsætning af spisekartofler, hvorfor er prisen så lav?
4. Hvordan foregår salg af spisekartofler - beskrivelse af mekanismer? v/ [redacted]
5. Hvordan tænker indkøberne? Kan vi blive bedre til at afsætte kartofler? v/ [redacted]
6. Hvad betyder de nuværende priser for økonomien i kartofler? v/ [redacted]

Kaffe - producentforeningen er vært

7. Hvad skal der til her og nu?

8. DB kalkuler for at belyse hvor prisen skal ligge

9. Forslag til løsning i år - betydning på bedriftsniveau v/ [redacted]

10. Løsningsforslag på lidt længere sigt - hvordan undgår vi samme situation igen næste år? v/ [REDACTED]

Rettens begrundelse og afgørelse

[REDACTED] har forklaret, at Dansk Kartoffelproducentforening hen over sommeren 2009 havde forsøgt at skabe ro på, så priserne kunne stagnere, og at man indkaldte til stormødet, da priserne blev ved med at falde.

Det fremgår af Dansk Kartoffelproducentforenings mødeindkaldelse til stormødet den 3. september 2009 i Grindsted blandt andet: "Afsætningspriserne på kartofler er styrtdykket til et niveau, hvor alle avlere taber store beløb, og hvor mange frygter at måtte forlade erhvervet, hvis ikke der sker ændringer". Som en del af programmet var der blandt andet indlæg under overskrifterne: "Afsætning af spisekartofler, hvorfor er prisen så lav?" og "Hvad betyder de nuværende priser for økonomien i kartofler", ligesom der var indslag ved [REDACTED] under overskriften: "Hvad skal der til her og nu?" samt "DB kalkuler for at belyse, hvor prisen skal ligge".

[REDACTED] har som [REDACTED] forklaret, at mødet blev planlagt af [REDACTED] og at det var foreningen, der stod bag de [REDACTED] gængsne konkrete initiativer, som [REDACTED] opfordrede avlerne til at stå sammen om. Disse initiativer indebar blandt andet, at "10 % af arealet skal ud. Ingen kartofler i tvivlsomme arealer eller foragre", og "Lav kontrakter til næste år med en mindstepris på 110 kr. pr. hkg indtil nyt-år og herefter 130 kr". [REDACTED] har bekræftet, at referatet fra [REDACTED] i hovedtræk gengiver [REDACTED] indlæg på mødet, hvilket støttes af de øvrige forklaringer i sagen og af [REDACTED] udtalelser i [REDACTED] den 9. september 2009 om, at "Det var sådan set det, der var formålet med mødet i Grindsted at informere lidt om, hvordan det var man kunne prøve at få priserne lidt op" og "Yderligere mere vil vi appellere til, at der er nogle af avlerne, der lader 10 % sidde i jorden". [REDACTED] har videre forklaret, at der på mødet blev talt i en hård og kontant tone ved blandt andet at opfordre medlemmerne til at "sætte sig på tværs over kulerne", og at bestyrelsen efterfølgende modtog henvendelser fra medlemmer, der oplyste, at de i overensstemmelse med opfordringerne på stormødet havde sagt nej til de priser, som pakkerierne tilbød.

Dansk Kartoffelproducentforening er en brancheforening bestående af hovedsageligt jyske og fynske avlere, og til mødet den 3. september 2009 blev

der indkaldt bredt blandt både medlemmer og ikke medlemmer. Mødet blev efterfølgende omtalt i en lang række fagblade og aviser, ligesom der som ovenfor nævnt var indslag om mødet i den landsdækkende [REDACTED]

På baggrund af det ovenfor anførte er det bevist, at såvel [REDACTED] som Dansk Kartoffelproducentforening i forbindelse med mødet den 3. september 2009 har stået bag en opfordring til en samordnet praksis, som er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 3, jf. stk. 1, idet foreningen og [REDACTED] forsøgte at koordinere medlemmernes adfærd i relation til priser og mængder af spisekartofler på markedet. Det er endvidere af de samme grunde bevist, at [REDACTED] i forbindelse med interviewet i [REDACTED] den 9. september 2009 og i artiklen i [REDACTED] har overtrådt konkurrencelovens § 6, stk. 3, jf. stk. 1. Det bemærkes videre, at det efter forklaringerne i sagen lægges til grund, at opfordringerne til at begrænse udbuddet ikke alene skete af hensyn til kvaliteten, men også for at sikre priser, der som minimum dækkede avlernes produktionsomkostninger.

Det bemærkes endeligt, at den i konkurrencelovens § 7 anførte undtagelse fra forbuddet i konkurrencelovens § 6 ikke omfatter en situation, hvor en virksomhed eller en sammenslutning af virksomheder samordner eller vedtager priser, avancer m.v. for salget eller videresalget af varer eller tjenesteydelser eller aftaler begrænsninger af produktion og salg. Hverken Dansk Kartoffelproducentforenings eller [REDACTED] handlinger er derfor omfattet af undtagelsen i konkurrencelovens § 7, stk. 1.

Retten har ved fastsættelsen af bødestrafpen for Dansk Kartoffelproducentforening lagt vægt på, at en opfordring fra en brancheforening til medlemmerne, der har til formål eller følge at begrænse priskonkurrencen mellem disse, i almindelighed må anses for at være en alvorlig overtrædelse af konkurrenceloven. Dette gælder ikke mindst i en situation som den i denne sag omhandlede, hvor foreningen i 2008 havde modtaget en indskærpelse fra Konkurrencestyrelsen om ikke at forsøge at påvirke medlemmernes prisfastsættelse eller øvrige forretningsbetingelser. På trods heraf stod Dansk Kartoffelproducentforening bag afholdelsen af stormødet, ligesom foreningen fulgte op på stormødets opfordringer om mindstepriser og begrænsninger af udbuddet i efterfølgende interviews blandt andet i den landsdækkende [REDACTED]. Selvom Dansk Kartoffelproducentforening kun repræsenterede en mindre del af de danske kartoffelavlere, finder retten efter en samlet vurdering, at bøden for overtrædelse af konkurrencelovens § 23, stk., 1, nr. 1, jf. stk. 3, og jf. § 6, stk. 1, jf. stk. 3, bør fastsættes til 500.000 kr.

Retten har, ved vurderingen af om også [REDACTED] skal straffes, lagt vægt på de ovenfor anførte forhold om grovheden af overtrædelsen og på [REDACTED] fremtrædende og centrale rolle, blandt andet i forbindelse med interviewet i [REDACTED] og har på den baggrund fundet, at straffen for [REDACTED] bør fastsættes til en bøde på 25.000 kr. Også for [REDACTED] vedkommende finder retten, at det er en skærpende omstændighed, at

● i april 2008 var blevet gjort bekendt med Konkurrencestyrelsens tidligere henvendelse til foreningen, og at ● i samme forbindelse underskrev en erklæring om, at foreningen ville overholde dansk lovgivning, herunder konkurrenceloven. ●

Forvandlingsstraffen for den bøde, som ● idømmes, fastsættes som anført nedenfor.

Thi kendes for ret:

Tiltalte Dansk Kartoffelproducentforening straffes med en bøde på 500.000 kr.

Tiltalte ● skal straffes med en bøde på 25.000 kr.

Forvandlingsstraffen for den bøde, der idømmes ● er fængsel i 14 dage.

De tiltalte skal hver især betale den del af sagsomkostningerne, der vedrører deres egne sager.

Helle Fløystrup
Dommer